

Moduuli 3

Digitaalisen median käyttö ihmisten yhteen tuomiseksi

Kehittäjä: Tuzla Kaymakamlığı, Turkki

www.includememedia.eu

This resource is licensed
under CC BY 4.0

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* Huomautus jätteen vähentämiseksi: tulosta tämä asiakirja harmaasävyisenä tai mustavalkoisena värillisen sijaan. Tulosta paperin molemmille puolille (kaksipuolinen tulostus) ja, jos mahdollista, tulosta useita dioja tai sivuja yhdelle sivulle.

Moduuli 3 (osa 1) Digitaalisen median käyttö ihmisten lähentämisessä

Tässä moduulissa tutkitaan, kuinka digitaalinen media ylittää kuilut, edistää kunnioittavaa viestintää ja vahvistaa osallistavia yhteisöjä rakentavan vuoropuhelun, eettisen sitoutumisen sekä polarisaation, häirinnän ja haitallisen verkkokäyttäjien torjumiseen tähtäävien strategioiden avulla.

OLET TÄSSÄ

MODUULI 3 (osa 1)

Aihe 1

Digitaalinen media ja yhteisön rakentaminen: osallistavien verkkotilojen luominen

Tutkii, kuinka digitaalinen media rakentaa osallistavia yhteisöjä ja kunnioittavaa vuoropuhelua yhteisten arvojen, empatian ja aktiivisen osallistumisen kautta.

MODUULI 3 (osa 1)

Aihe 2

Sosiaalisen median rooli sukupolvien ja ideologisten kuilujen ylittämisessä

Analysoi, kuinka sosiaalinen media ylittää sukupolvien välisiä kuiluja, kannustaa ryhmien väliseen vuoropuheluun ja edistää kunnioittavaa keskustelua erilaisista vakaumuksista huolimatta.

MODUULI 3 (osa 2)

Aihe 3

Digitaalinen diplomatia ja konfliktien ratkaisu: kulttuurienvälisen viestinnän vahvistaminen

Tarkastelee digitaalista diplomatiaa välineenä kulttuurienvälisen ymmärryksen, verkossa tapahtuvan konfliktinratkaisun ja osallistavan kansainvälisen yhteistyön edistämiseksi.

MODUULI 3 (osa 2)

Aihe 4

Eettinen digitaalinen osallistuminen: yksityisyyden, puolueellisuuden ja verkkokäyttäjien hallinta

Käsittelee yksityisyyttä, puolueellisuutta ja eettistä käyttäytymistä verkossa sekä edistää vastuullista viestintää ja kriittistä tietoisuutta digitaalisista oikeuksista.

Moduuli 3: Katsaus

Moduulissa tarkastellaan, miten ihmiset osallistuvat digitaalisiin tiloihin ja mitä tämä osallistuminen voi joko tukea tai heikentää osallistavaa, kunnioittavaa ja eettistä viestintää. Siinä käsitellään sekä verkko-vuorovaikutuksen mahdollisuuksia että riskejä, erityisesti polarisaation, syrjinnän, vihapuheen, algoritmisten puolueellisuuksien ja digitaalisten konfliktien osalta.

Tavoite:

- Tunnistaa epäeettistä tai haitallista käyttäytymistä verkossa (esim. vihapuhe, verkkokiusaaminen, syrjintä).
- Ymmärtää, miten digitaaliset alustat ja algoritmit vaikuttavat viestintään.
- Edistää empatiaa, osallistavuutta ja kriittistä ajattelua digitaalisessa vuorovaikutuksessa.
- Osallistua rakentavaan vuoropuheluun ja digitaalisten konfliktien ratkaisuun.

Moduuli 3: Katsaus

Avainsanat: Sosiaalinen media, verkkokeskustelu, digitaaliset yhteisöt, osallistavat ja kunnioittavat keskustelut, digitaalinen sovittelu, verkkohäirintä, vihapuhe, verkkokiusaaminen ja digitaalinen syrjintä, polarisoituminen, turvalliset verkkoympäristöt.

Painopiste: Moduulissa korostetaan voimakkaasti, että:

- **Digitaaliset tilat eivät ole neutraaleja:** algoritmien suunnittelu ja yhteisön normit vaikuttavat siihen, kuka tuntee olonsa turvalliseksi, näkyväksi tai vaiennetuksi.
- **Osallisuus on tarkoituksellista:** osallistavat digitaaliset yhteisöt vaativat aktiivisia ponnisteluja – sekä alustoilta että yksilöiltä.
- **Vastuu on kollektiivista:** eettinen toiminta verkossa riippuu vertaistuesta, digitaalisesta lukutaidosta, kriittisestä pohdinnasta ja poliittisesta vastuusta.
- **Koulutus on tärkeää:** kouluilla, nuorisotyöntekijöillä ja perheillä on keskeinen rooli eettisten, resilienssin omaavien ja medialukutaitoisten digitaalisten kansalaisten kasvattamisessa.

Moduulin yleiskatsaus

OLET TÄSSÄ

01

Moduuli 3 auttaa ihmisiä pohtimaan, miten verkkotilaa voidaan käyttää kunnioittavalla, oikeudenmukaisella ja turvallisella tavalla.

Moduulissa tarkastellaan, miten verkkokäyttäytyminen voi vaikuttaa muihin ja miksi on tärkeää olla ystävällinen, huomaavainen ja vastuullinen verkkoviestinnässä.

Siinä käsitellään myös sitä, miten käsitellä ongelmia, kuten verkkokonflikteja, loukkaavia viestejä tai epäoikeudenmukaista kohtelua.

Tavoitteena on antaa osallistujille työkalut ja tietoisuus, joita he tarvitsevat tullakseen kunnioittaviksi ja aktiivisiksi digikansalaisiksi.

02

Sosiaalisen median rooli sukupolvien ja ideologisten kuilujen ylittämässä

Tarkastelee, kuinka eurooppalaiset digitaaliset yhteisöt tukevat osallisuutta, monimuotoisuutta ja kansalaisosallistumista moderoinnin, saatavuuden ja yhteisten arvojen kautta.

03

Digitaalinen diplomatia ja konfliktien ratkaisu: kulttuurienvälisen viestinnän vahvistaminen

Keskittyy siihen, miten lait, politiikat ja yhteiskunnalliset aloitteet eri puolilla Eurooppaa torjuvat vihapuhetta ja verkkohäirintää internetin turvallisuuden parantamiseksi.

04

Eettinen digitaalinen osallistuminen: yksityisyyden, ennakkoluulojen ja verkkokäyttämisen hallinta

Esittelee strategioita, kuten vertaistuki, korjaava vuoropuhelu ja digitaalisen etiikan opetus, joilla pyritään vähentämään haittoja ja edistämään empatiaa verkossa.

Moduuli 3 (4 painopistealuetta)

Digitaalinen media ja yhteisön rakentaminen: osallistavien verkkotilojen luominen

Tutkii, miten digitaaliset alustat voivat sekä yhdistää että jakaa ihmisiä, ja tarjoaa keinoja kunnioittavien, osallistavien keskustelujen edistämiseen verkossa.

Oppimistulokset

Aihe 1: Digitaalinen media ja yhteisön rakentaminen: osallistavien verkkotilojen luominen

- Tutki, miten digitaalinen media **helpottaa yhteisön rakentamista** ja vahvistaa sosiaalisia siteitä.
- Ymmärrä **verkkofoorumien** rooli **osallistavien digitaalisten ympäristöjen edistämisessä**.
- Tunnista **haasteet ja parhaat käytännöt** monimuotoisuutta ja osallistavuutta tukevien verkkotilojen luomisessa.

Oppimistulokset

Aihe 2: Sosiaalisen median rooli sukupolvien ja ideologisten kuilujen ylittämisessä

- Analysoi, miten **eri sukupolvet ovat vuorovaikutuksessa** digitaalisen median kanssa ja millainen vaikutus tällä on viestintään.
- Tutki, miten sosiaalista mediaa voidaan käyttää **ideologisten kuilujen ylittämiseen** ja vuoropuhelun edistämiseen.
- Opi strategioita **rakentavien verkkokeskustelujen** käymiseen ja polarisaation torjumiseen.

Oppimistulokset

Aihe 3: Digitaalinen diplomatia ja konfliktien ratkaisu: kulttuurienvälisen viestinnän vahvistaminen

- Tutki digitaalisen median roolia **kansainvälisen vuoropuhelun** ja diplomatian **edistämisessä**
- Ymmärrä, miten sosiaalisen median alustoja käytetään **konfliktien ja väärinkäsitysten ratkaisemiseen**
- Tutki strategioita, joilla digitaalista mediaa voidaan käyttää **rauhanrakentamisen ja kulttuurienvälisen vuorovaikutuksen edistämiseen**

Oppimistulokset

Aihe 4: Eettinen digitaalinen vuorovaikutus: yksityisyyden, puolueellisuuden ja verkkokäyttäytymisen hallinta

- Tutki digitaalisen median käyttöön liittyviä **eettisiä kysymyksiä**, kuten yksityisyyttä ja digitaalisia jalanjälkiä
- Analysoi, miten **ennakkoluulot vaikuttavat** digitaaliseen keskusteluun ja verkko-vuorovaikutukseen
- Tutki vastuullisia digitaalisen viestinnän **käytäntöjä ja strategioita eettistä osallistumista varten.**

Aihe 1

Digitaalinen media ja yhteisön rakentaminen: osallistavien verkkotilojen luominen

Käsittelyt avainkäsitteet

1

Suodatuskuplat ja kaikukammiot: Miten verkkoympäristöt vahvistavat olemassa olevia uskomuksia.

2

Digitaalinen lukutaito ja kriittinen ajattelu: Taidot verkkotiedon arvioimiseen ja tietoon perustuviin keskusteluihin osallistumiseen.

3

Tosiasioiden tarkistaminen ja väärä tieto: Strategiat lähteiden tarkistamiseen ja disinformaatiotaktiikoiden tunnistamiseen.

4

Verkkokeskustelu ja keskusteluetiikka: Ohjeet mielekkäiden ja kunnioittavien digitaalisten keskustelujen käymiseen.

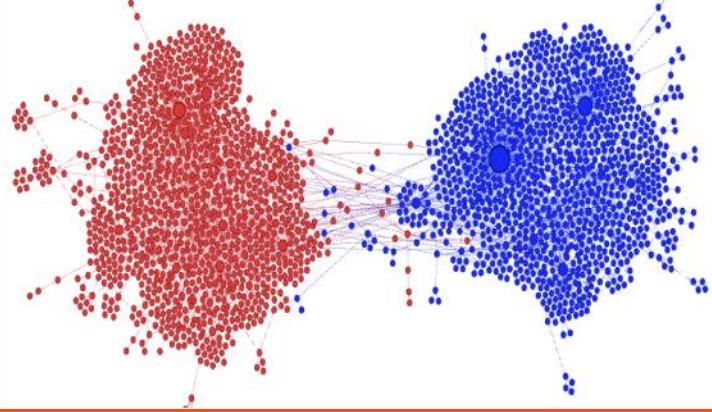
Painopistealue 1

Sosiaalisen median algoritmien vaikutus polarisaatioon ja radikalisoitumiseen.

Sosiaalisen median alustat, kuten Facebook, YouTube, Twitter, Instagram ja TikTok, eivät ole vain paikkoja, joissa ihmiset jakavat valokuvia tai mielipiteitä – ne ovat myös **tehokkaita työkaluja**, jotka vaikuttavat siihen, miten ihmiset ajattelevat, tuntevat ja ovat yhteydessä toisiinsa. Yksi näiden alustojen tärkeimmistä osista on **algoritmi** – automatisoitu järjestelmä, joka päättää, mitä sisältöä näet uutisvirrassasi.

Vaikka algoritmit voivat auttaa käyttäjiä löytämään mieluisaa sisältöä, niillä on myös vakavia vaikutuksia siihen, **miten ihmiset muodostavat mielipiteitään, kenen kanssa he ovat vuorovaikutuksessa ja kuinka jakautuneiksi tai äärimmäisiksi heidän näkemyksensä voivat muuttua.**

Mitä ovat sosiaalisen median algoritmit?

Painopistealue 1

Sosiaalisen median algoritmien vaikutus polarisaatioon ja radikalisoitumiseen.

Algoritmit ovat ohjeita tai sääntöjä, jotka kertovat tietokoneelle, miten tehtävä suoritetaan. Sosiaalisessa mediassa nämä algoritmit:

- Keräävät tietoja siitä, mitä klikkaat, tykkäät, kommentoit tai katsot
- Käyttävät näitä tietoja näyttääkseen sinulle lisää samanlaista sisältöä
- Pyrkivät pitämään sinut kiinnostuneena ja verkossa mahdollisimman pitkään

Lyhyesti sanottuna, **mitä enemmän olet vuorovaikutuksessa tietynlaisen sisällön kanssa, sitä enemmän algoritmi tarjoaa sinulle samanlaista sisältöä.**

Tapaustutkimus: Miten sosiaalinen media ajaa polarisaatiota

Sosiaalipsykologi Jonathan Haidt pohtii, kuinka sosiaalisesta mediasta on tullut ”raivon kone”, joka vahvistaa vihaa ja poliittista heimokuntaisuutta. Hän tutkii, miksi verkkoverkostot ruokkivat ideologista polarisaatiota, ja ehdottaa keinoja rakentavamman verkkokeskustelun edistämiseksi.

[Weta.org](https://weta.org)

[Klikkaa nähdäksesi](#)

Painopistealue 2

Kaiku-ilmiöiden ja vahvistusvinouman tunnistaminen ja niihin puuttuminen.

- Kaikukammio on verkkotila, jossa ihmiset näkevät, kuulevat tai ovat vuorovaikutuksessa pääasiassa omia mielipiteitään vastaavien mielipiteiden kanssa.
- Ajan myötä tämä rajoittaa altistumista erilaisille näkemyksille ja luo samankaltaisten ajatusten ”silmukan”.
- Ihmiset vahvistuvat omissa vakaumuksissaan ja sulkeutuvat muiden näkökulmilta.

ESIMERKKI Jos sosiaalisen median uutisvirrassasi näkyy vain sellaisten ihmisten viestejä, jotka ovat samaa mieltä kanssasi, voi tuntua siltä, että kaikki ajattelevat samalla tavalla – mutta kyseessä on kaikukammion vaikutus.

Mikä on suodatuskupla?

Suodatuskupla on algoritmien luoma digitaalinen ympäristö, joka näyttää sinulle enemmän sisältöä, josta pidät tai jonka kanssa olet samaa mieltä – klikkaustesi, tykkäystesi ja hakujesi perusteella. Vaikka se tuntuu henkilökohtaiselta, se voi rajoittaa altistumistasi monipuoliselle tai uudelle sisällölle.

ESIMERKKI Jos katsot YouTube-palvelussa vain yhdenlaisia videoita, alusta suosittelee sinulle pääasiassa samanlaisia videoita – ja piilottaa muut, jotka saattaisivat tarjota erilaisia näkökulmia.

Mikä on vahvistusvinouma?

Vahvistusvinouma on luonnollinen taipumus keskittyä tietoihin, jotka tukevat sitä, mihin jo uskomme.

- Usein sivuutamme tai hylkäämme tiedot, jotka haastavat meitä.
- Se tapahtuu automaattisesti ja muokkaa tapaa, jolla etsimme, luemme tai tulkitsemme tietoa verkossa.

ESIMERKKI Jos uskot, että tietynlainen ruoka on epäterveellistä, saatat kiinnittää enemmän huomiota artikkeleihin, jotka tukevat näkemystäsi — ja ohittaa ne, jotka viittaavat päinvastaiseen.

Digitaaliset työkalut:

Reddit

Reddit on verkkopalvelu, jossa käyttäjät ympäri maailmaa kokoontuvat aihekohtaisiin osioihin, joita kutsutaan ”subredditiksi”. Käyttäjät voivat jakaa sisältöä, esittää kysymyksiä, osallistua keskusteluihin ja äänestää viesteistä niiden näkyvyyden määrittämiseksi, ja kaikki tämä tapahtuu nimettömästi. Jokaisella subredditillä on omat säännöt, ja sitä hallinnoivat vapaaehtoiset moderaattorit. Tämä rakenne ei ainoastaan edistä tiedon jakamista ja yhteisöllisyyttä, vaan tarjoaa myös arvokkaan foorumin

**Napsauta
nähdäksesi**

<https://www.reddit.com/>

analysoida, miten verkkoryhmät käsittelevät polarisaatiota, torjuvat väärää tietoa ja edistävät osallistavuutta moderoinnin avulla, mikä tekee Redditistä dynaamisen ja oivaltavan digitaalisen ekosysteemin.

Painopistealue 3

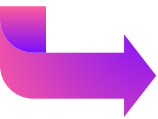
Parhaat käytännöt digitaalisten keskustelujen moderointiin ja konfliktien lieventämiseen.

Parhaat moderointikäytännöt sisältävät:

- Selkeiden yhteisön ohjeiden asettaminen hyväksyttävän käyttäytymisen määrittelemiseksi
- Aktiivista seuranta, jotta vihapuhe tai väärä tieto havaitaan ja puututaan niihin varhaisessa vaiheessa
- Rauhoittamistekniikoiden, kuten empatian ja huomion ohjaamisen, käyttö konfliktitilanteissa
- Kouluttajien ja yhteisön johtajien voimaannuttaminen, jotta he voivat edistää kunnioittavaa vuorovaikutusta verkkoyhteisöissään

Esimerkkejä parhaista käytännöistä monipuolisen osallistumisen edistämiseksi

Monipuolisen osallistumisen edistäminen edellyttää sellaisten verkkotilojen luomista, joissa erilaisia näkökulmia kuullaan ja arvostetaan, erityisesti syrjittyjen yhteisöjen näkökulmia.

Kun alustat asettavat etusijalle sisältöä, joka edustaa erilaisia ääniä ja kokemuksia, ne edistävät osallistavuutta ja rikastuttavat ajatustenvaihtoa.

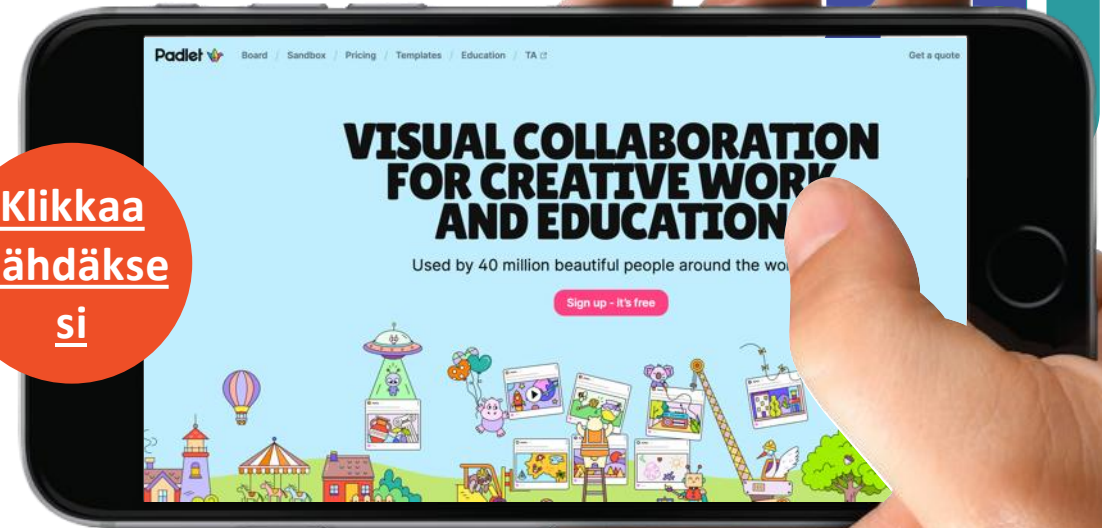
Tämä monimuotoisuus ei ainoastaan laajenna keskustelua, vaan auttaa myös rakentamaan tasapainoisempaa, ymmärtäväisempää ja oikeudenmukaisempaa verkkoympäristöä.

Digitaaliset työkalut:

Padlet

Padlet on laajalti käytetty visuaalinen yhteistyötyökalu, jonka avulla käyttäjät voivat julkaista muistiinpanoja, linkkejä ja mediaa reaaliajassa jaetulla digitaalisella seinällä. Käyttäjästävällisen käyttöliittymänsä ansiosta sitä voidaan hyödyntää tehokkaasti sekä yksilö- että ryhmätyöskentelyssä. Padletin avulla osallistujat voivat lisätä ja muokata ideoita reaaliajassa. Sen muokattavat ulkoasuvaihtoehdot, käyttöoikeudet ja moderointitoiminnot tekevät siitä sopivan sekä avoimeen että valvottuun iakamiseen.

Klikkaa
nähdäksesi

<https://padlet.com>

Työkalu helpottaa turvallista, anonyymiä ilmaisua ja pohdintaa — se on ihanteellinen monipuolisten äänien ja mielipiteiden esiin tuomiseen, kun keskustellaan kiistanalaisista aiheista tai yritetään ylittää yhteiskunnallisia kuiluja.

Painopistealue 4

Tehokkaat
Tosiasioiden
tarkistamisen
tekniikat ja väärän
tiedon torjunta
digitaalisissa tiloissa.

Tehokas faktantarkistus tarkoittaa tietojen huolellista tarkistamista ennen niiden hyväksymistä tai jakamista verkossa. Kyse on oikeiden työkalujen käytöstä ja kriittisestä ajattelusta väärän tai harhaanjohtavan sisällön havaitsemiseksi.

Väärän tiedon torjuminen tarkoittaa aktiivista toimintaa väärennettyjen uutisten leviämisen estämiseksi tarkistamalla lähteitä, oikaisemalla väriä väitteitä ja kannustamalla muita tekemään samoin.

Tehokas faktantarkistus on välttämätöntä tietojen paikkansapitävyyden varmistamiseksi ja väärän tiedon torjumiseksi.

Tosiasioiden tarkistaminen ja väärän tiedon torjuntatekniikat

Lähteiden tarkistaminen: Luotettavien lähteiden asettaminen etusijalle ja tietojen tarkistaminen useista luotettavista lähteistä tietojen paikkansapitävyyden varmistamiseksi (Lewandowsky ym., 2012; Graves, 2018).

Tosiasioiden tarkistustyökalujen käyttö: PolitiFactin ja Googlen käänteisen kuvahaun kaltaiset alustat auttavat käyttäjiä varmistamaan tietojen aitouden (Pennycook & Rand,

ESIMERKKI Euroopan digitaalisen median seurantakeskus (EDMO): EDMO koordinoi Euroopan laajuisia faktantarkistustoimia väärän tiedon torjumiseksi sekä edistää läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta digitaalisissa tiloissa (EDMO, 2020).

Aihe 2

Sosiaalisen median rooli
sukupolvien ja
ideologisten kuilujen
ylittämisessä

Keskeiset määritelmät ja käsitteet

1

Yhteisön moderointi ja digitaalinen hallinto: Työkalut ja strategiat osallistavien digitaalisten tilojen luomiseen ja edistämiseen.

2

Sosiaalinen osallisuus ja edustus: Monipuolisten äänten esiin tuominen digitaalisissa yhteisöissä.

3

Ryhmäajattelu vs. avoin vuoropuhelu: Kriittisten keskustelujen kannustaminen ja ideologisen yhdenmukaisuuden välttäminen.

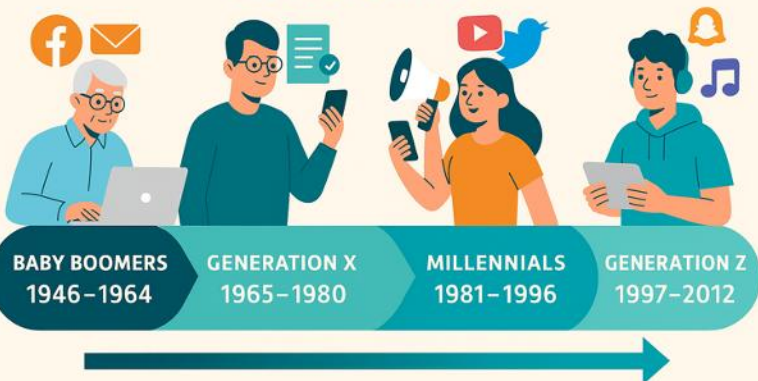
4

Eurooppalaiset digitaalisen osallisuuden aloitteet: Poliitikot ja hankkeet, jotka edistävät oikeudenmukaista ja kunnioittavaa verkko-osallistumista.

Sosiaalisen median rooli

sukupolvien ja ideologisten
kuilujen ylittämässä

GENERATIONAL INTERACTIONS WITH DIGITAL MEDIA

Eri sukupolvet käyttävät digitaalista mediaa eri tavoin, mikä vaikuttaa siihen, miten he viestivät ja osallistuvat verkossa:

1

Baby Boomers (1946–1964): Suosivat Facebookia ja sähköpostia; pitävät faktapohjaisesta, tekstipainotteisesta sisällöstä.

2

X-sukupolvi (1965–1980): Yhdistää perinteisiä ja digitaalisia työkaluja; tasapainottaa työn ja sosiaalisen käytön.

3

Millenniaalit (1981–1996): Aktiivisia Instagramissa, Twitterissä ja YouTubeissa; keskittyvät aktivismiin ja vuoropuheluun.

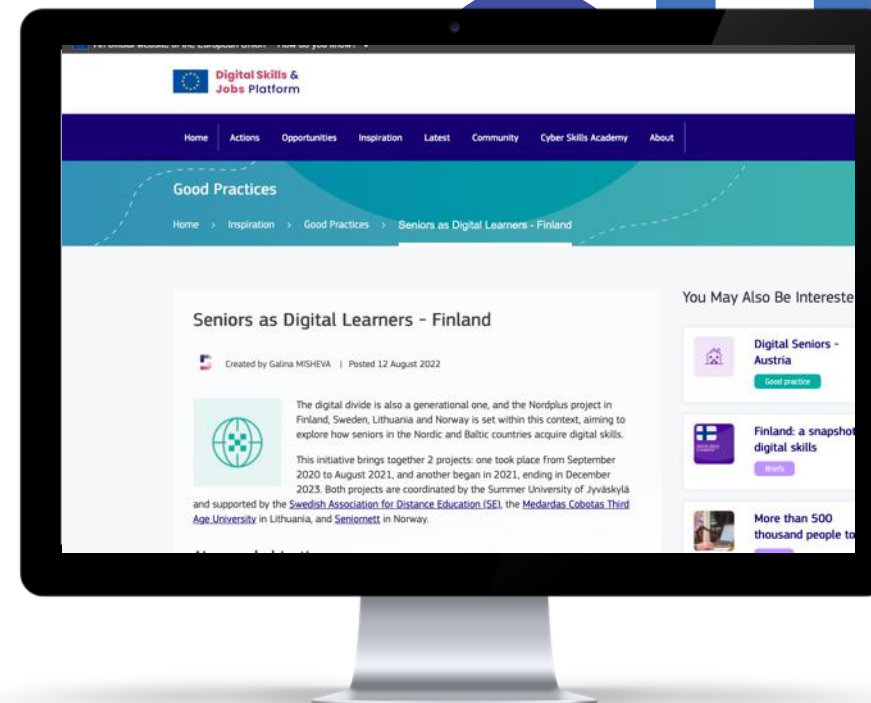
4

Z-sukupolvi (1997–2012): Suosivat TikTokia ja Snapchatia; pitävät lyhyestä, visuaalisesta ja interaktiivisesta sisällöstä.

Tapaustutkimus: Ikäihmiset digitaalisina oppijoina (Suomi)

YLEISKATSAUS: Tämä aloite keskittyy ikäihmisten digitaalisten taitojen parantamiseen Suomessa sekä sukupolvien välisen oppimisen ja digitaalisen osallisuuden edistämiseen.

VAIKUTUS: Ohjelma on onnistuneesti levittänyt parhaita käytäntöjä Pohjoismaissa ja Baltian maissa sekä edistänyt nuorten ja ikäihmisten välistä yhteistyötä digitaalisen kuilun kaventamiseksi.

[Napsauta nähdäksesi](#)

Sosiaalinen media ideologisten kuilujen ylittämisen välineenä

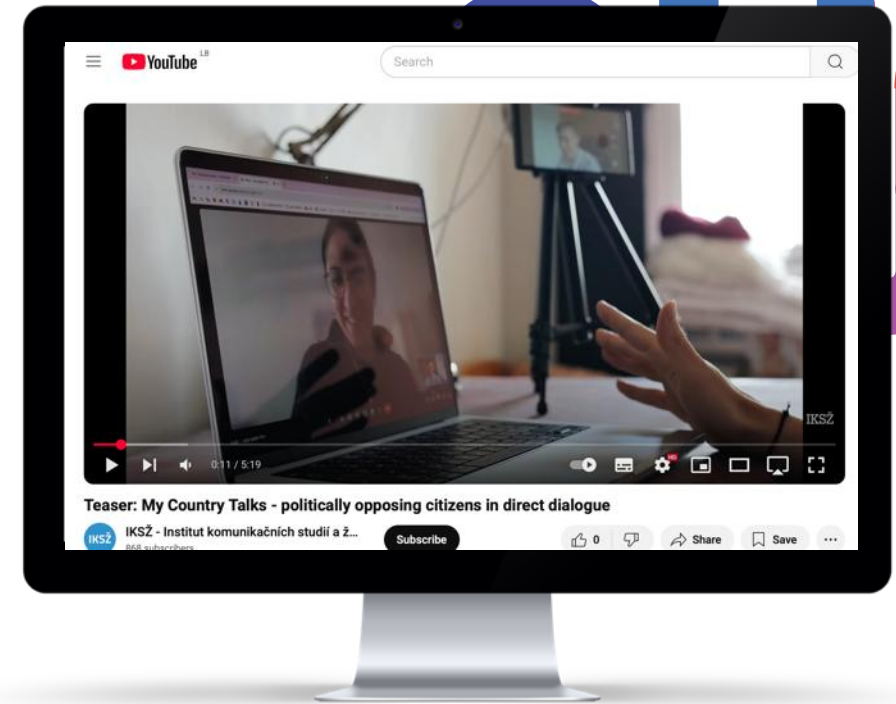
Sosiaalinen media voi yhdistää vastakkaisia näkemyksiä mahdollistamalla avoimen ja kunnioittavan keskustelun sekä tutustumisen erilaisiin näkökulmiin.

 Keskeisiä näkökohtia ovat:

- **Algoritmit:** Alustat voidaan suunnitella siten, että ne rikkovat kaikukammioita ja edistävät kriittistä ajattelua.
- **Mediataito:** Faktantarkistustyökalut auttavat torjumaan väärää tietoa ja tukevat tietoon perustuvaa vuoropuhelua.
- **Järjestelmälliset ominaisuudet:** Moderoidut keskustelut ja monipuoliset äänet edistävät tasapainoista vuorovaikutusta.

Tapaustutkimus: My Country Talks

My Country Talks on verkkopalvelu, joka yhdistää poliittisesti eri mieltä olevat henkilöt kahdenkeskisiin keskusteluihin. Sen tavoitteena on ylittää ideologiset kuilut jäsenellän ja kunnioittavan vuoropuhelun avulla. Se helpottaa keskusteluja eri mieltä olevien kansalaisten välillä. Se edistää ymmärrystä ja vähentää polarisaatiota. Tuhannet osallistujat ympäri Eurooppaa ovat käyneet merkityksellisiä keskusteluja. Monet osallistujat kertovat, että heidän empatia ja ymmärrys vastakkaisia näkökulmia kohtaan on kasvanut.

[Klikkaa katsoaksesi](#)

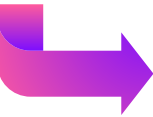
Esimerkki esteettömyyden parantamisesta

Twitter on ottanut käyttöön useita esteettömyysominaisuuksia varmistaakseen, että vammaiset käyttäjät voivat osallistua täysimääräisesti alustan keskusteluihin.

Kuvien vaihtoehtoinen teksti: Antaa käyttäjille mahdollisuuden lisätä kuvailevaa tekstiä kuviin, jotta näytönlukijoita käyttävät henkilöt voivat ymmärtää visuaalista sisältöä.

Äänitweetit tekstityksellä: Antaa käyttäjille mahdollisuuden jakaa äänitweettejä, joihin on lisätty tekstitys kuulovammaisille.

Näppäimistö navigointi: Tarjoaa pikanäppäimiä ja navigointivaihtoehtoja käyttäjille, jotka käyttävät hiiren sijaan näppäimistöä.

Esimerkki esteettömyyden parannuksista

Näytönlukijoiden tuki: Varmistaa yhteensopivuuden suosittujen näytönlukijoiden kanssa, jolloin sisältö on saavutettavissa näkövammaisille käyttäjille.

Esteettömyysasetukset-valikko: Tarjoaa keskitetyn paikan, jossa käyttäjät voivat mukauttaa esteettömyysasetuksiaan.

Nämä ominaisuudet helpottavat näkö-, kuulo- tai liikuntarajoitteisten henkilöiden pääsyä sisältöön, osallistumista keskusteluihin ja ideoiden jakamista, mikä edistää osallistavampaa ja kiinnostavampaa verkkoympäristöä.

Aihe 3

Digitaalinen
diplomatia ja
konfliktien ratkaisu:
kulttuurienvälisen
viestinnän
vahvistaminen

Keskeiset käsitteet

Verkkohäirintä: Toistuva, ei-toivottu ja aggressiivinen käyttäytyminen digitaalisten välineiden kautta, joka aiheuttaa henkistä kärsimystä

Vihapuhe: Kaikki viestintä, joka yllyttää väkivaltaan, syrjintään tai vihamielisyyteen rodun, uskonnon, sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen, vammaisuuden tai kansallisuuden perusteella.

EU:n digipalvelulaki ja GDPR-suojaukset: Käyttäjiä verkossa suojaavat oikeudelliset toimenpiteet.

Kyberetiikka ja digitaalinen kansalaisuus:

Vastuullisen käyttäytymisen ja eettisen viestinnän edistäminen.

Tekoäly ja koneoppiminen sisällön moderoinnissa: Automaattisen sisällön suodatuksen tehokkuus ja rajoitukset.

Verkkohäirinnän psykologiset vaikutukset: Uhrien kokemusten ja käytettävissä olevien tukijärjestelmien ymmärtäminen.

Verkkohäirinnän ja vihapuheen muodot

Verkkokiusaaminen

Digitaalisten alustojen tahallinen käyttö yksilöiden kohdentamiseen toistuvilla loukkauksilla, uhkailuilla tai väärän tiedon levittämällä. Tämä voi aiheuttaa vakavaa henkistä kärsimystä, vahingoittaa mainetta ja johtaa jopa todelliseen vahinkoon. Esimerkkejä ovat kohdennettu häirintä sosiaalisessa mediassa, ryhmäkiusaaminen viestisovelluksissa ja halventavien meemien luominen.

Doxxaus

Toimenpide, jossa jaetaan julkisesti jonkun yksityisiä tai tunnistettavia tietoja (kuten kotiosoite, puhelinnumero tai työpaikka) ilman tämän suostumusta. Tämä altistaa uhrin usein häirinnälle, ahdistelulle tai fyysiselle vaaralle.

Verkkohäirinnän ja vihapuheen muodot

Trollaaminen ja kiihottaminen

Provosoivien, haitallisten tai kiihottavien viestien julkaiseminen verkkofoorumeilla, sosiaalisen median ketjuissa tai kommenttiosioissa tarkoituksena järkyttää muita tai häiritä keskustelua.

Algoritminen vahvistaminen

Prosessi, jossa sosiaalisen median alustojen tekoälypohjaiset algoritmit edistävät tahattomasti vihapuhetta ja haitallista sisältöä. Koska nämä algoritmit asettavat etusijalle vuorovaikutuksen, jakavia tai äärimmäisiä viestejä nostetaan usein esiin, mikä lisää niiden näkyvyyttä ja vaikutusta.

Painopistealue 1

Eurooppalaiset oikeudelliset puitteet ja poliittiset toimet

Vihapuheita ja häirintää koskeva EU-lainsäädäntö

Euroopan unionin direktiivit ja asetukset – EU on toteuttanut useita lainsäädännöllisiä toimenpiteitä verkossa esiintyvän vihapuheen ja häirinnän torjumiseksi, mukaan lukien:

Digitaalipalvelulaki (DSA) (2022)

Digitaalipalvelulaki (DSA) on merkittävä EU-asetus, jonka tarkoituksena on lisätä verkkopalvelualustojen vastuullisuutta ja parantaa käyttäjien suojaa laittomalta sisällöltä, mukaan lukien vihapuhe ja häirintä (Euroopan komissio, 2022).

Painopistealue 1

Eurooppalaiset oikeudelliset puitteet ja poliittiset toimet

EU:n käytäntösäännöt laittoman vihapuheen torjumiseksi verkossa (2016)

Toukokuussa 2016 vahvistettu EU:n käytäntösäännöt laittoman vihapuheen torjumiseksi verkossa on vapaaehtoinen sopimus Euroopan komission ja suurten IT-yrietysten (Facebook, Twitter, YouTube ja Microsoft) välillä.

Sopimus laajennettiin myöhemmin kattamaan myös Instagramin, Snapchatin, TikTokin ja LinkedInin kaltaiset alustat.

Tämän aloitteen tavoitteena on torjua laittoman vihapuheen leviämistä verkossa, lisätä teknologiayrietysten ja kansalaisyhteiskunnan välistä yhteistyötä sekä varmistaa haitallisen sisällön nopea poistaminen samalla kun kunnioitetaan sananvapautta.

Tapaustutkimus

Delfi AS
vastaan Viro
(2015)

Vuonna 2015 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin antoi tuomion asiassa Delfi AS vastaan Viro, joka oli merkittävä tapaus verkossa tapahtuvan häirinnän ja vihapuheen osalta. Delfi, yksi Viron suurimmista uutisportaaleista, salli avoimet lukijakommentit artikkeleidensa alla. Vaikka sivustolla oli suodattimia ja ilmoitustyökaluja, sivustolle julkaistiin useita erittäin loukkaavia ja uhkaavia kommentteja, jotka kohdistuivat tiettyyn henkilöön ja jotka katsottiin laittomiksi.

Tuomioistuin katsoi Delfin olevan vastuussa ja korosti, että ammattimaisena uutistoimittajana sillä oli suurempi velvollisuus valvoa ja poistaa haitallista sisältöä nopeasti. Sen moderointijärjestelmän katsottiin olevan riittämätön uhrin oikeuksien suojaamiseksi.

Tämä tapaus havainnollistaa välittäjän vastuuta – verkkopalvelut voidaan saattaa vastuuseen haitallisesta käyttäjäsisällöstä, jos ne eivät toimi vastuullisesti. Se vaikutti myös EU:n politiikkaan, mukaan lukien digipalvelulakiin, joka tiukentaa sääntöjä laittoman sisällön havaitsemisesta ja poistamisesta.

[Lisätietoja](#) [Klikkaa tästä](#)

Tapaustutkimus

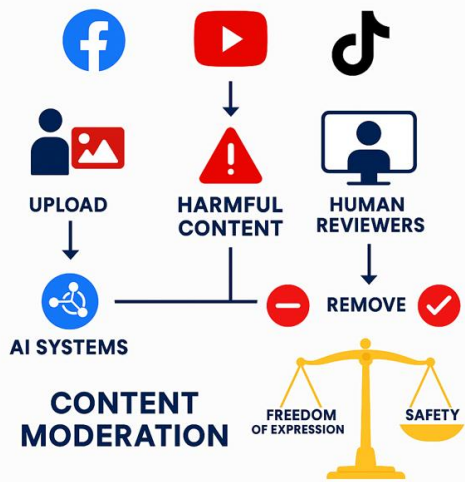
”Vihapuheen lisääminen EU:n rikosten luetteloon”

Klikkaa
katsoakse
si

Videossa esitellään Euroopan parlamentin keskustelu verkossa tapahtuvaa häirintää ja vihapuheita koskevan oikeudellisen suojan vahvistamisesta koko Euroopan unionissa.

Videossa korostetaan digitaalisen väärinkäytön torjumisen kiireellisyyttä verkottuneessa Euroopassa, rajat ylittävän täytäntöönpanon haasteita sekä sananvapauden ja yksilöiden suojelemisen haitalliselta verkkokäyttäytymiseltä välistä tasapainoa. Se tarjoaa näkemyksiä siitä, miten päätöksentekijät pyrkivät luomaan johdonmukaisen oikeudellisen vastauksen, joka velvoittaa verkkopalvelut toimimaan nopeasti ja vastuullisesti laittoman sisällön poistamisessa samalla kun demokratian arvoja suojellaan.

Painopistealue 2

Sosiaalisen median alustojen rooli haitallisen sisällön seurannassa ja vähentämisessä.

Sosiaalisen median alustat ovat avainasemassa haitallisen sisällön seurannassa ja vähentämisessä, sillä ne käyttävät automaattisia työkaluja ja ihmismoderaattoreita loukkaavien viestien havaitsemiseen ja poistamiseen

Ne asettavat selkeät yhteisön säännöt, mahdollistavat käyttäjien ilmoitukset ja soveltavat toimenpiteitä, kuten sisällön poistamista tai tilien sulkemista. Alustat tekevät myös yhteistyötä asiantuntijoiden kanssa ja julkaisevat läpinäkyvyysraportteja vastuullisuuden parantamiseksi. Kaiken kaikkiaan ne toimivat aktiivisina portinvartijoina, jotka tasapainottavat käyttäjien turvallisuutta ja sananvapautta. Sosiaalisen median alustat eivät ole vain passiivisia isäntiä, vaan aktiivisia portinvartijoita taistelussa haitallista verkkosisältöä vastaan, tasapainottaen turvallisuutta ja sananvapautta.

Painopistealue 3

Tekoälypohjaiset ja ihmisten suorittamat moderointimenetelmät digitaalisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Osa A: Tekoäly ja ihmisten suorittama moderointi käytännössä

Haitallisen verkkosisällön torjumiseksi tehokkaasti monet alustat yhdistävät tekoälyn (AI) ja ihmisen harkinnan vahvuudet.

Kuinka se toimii

Tekoälyjärjestelmät havaitsevat ja poistavat nopeasti suuria määriä loukkaavaa tai epäilyttävää sisältöä. Ihmismoderaattorit käsittelevät monimutkaisia, kontekstisidonnaisia tapauksia, joissa kulttuuriset, kielelliset tai emotionaaliset vivahteet ovat tärkeitä.

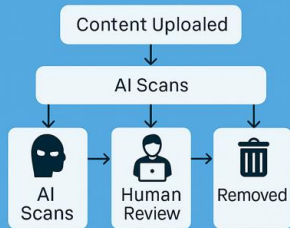
Esimerkkejä Euroopasta:

Netino ja Tjekdet käyttävät tekoälyn ja ihmisen yhdistelmämallia sosiaalisen median moderointiin, mikä auttaa varmistamaan sekä nopeuden että oikeudenmukaisuuden. Nämä palvelut auttavat alustoja hallitsemaan haitallista sisältöä, kuten vihapuhetta, vale uutisia ja häirintää, laajamittaisesti.

Enforcing Digital Safety in Europe

AI + Human Moderation in Practice

- Hybrid moderation removal
- Human oversight essential cases
- Example Netino and Tjekdet nybra

EDMO: Research, Oversight & Policy

- Fact-checks a nt-checking network
- Analyzes hate speech and AI bias
- Collaboration under DSA (DA)

- Faccheck-reisuer: uhterlaisan regulat iopants aigitas

Painopistealue 3

Tekoälypohjaiset ja ihmisten suorittamat moderointimenetelmät digitaalisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Osa B: Tekoäly ja ihmisten suorittama moderointi käytännössä (EDMO – tutkimus, valvonta ja politiikka)

Euroopan digitaalisen median seurantakeskus (EDMO) on Euroopan komission vuonna 2020 käynnistämä alusta, jonka tarkoituksena on torjua disinformaatiota ja vihapuhetta kaltaisia digitaalisia uhkia koko EU:ssa.

Keskeiset tehtävät

- **Tosiasioiden tarkistusverkosto:** Koordinoi asiantuntijoita ympäri Eurooppaa tunnistamaan ja kumota väärää tai harhaanjohtavia sisältöjä.
- **Tekoälymoderointitutkimus:** Tutkii verkkovihan ja väärän tiedon trendejä, mukaan lukien sen, miten tekoälytyökalut voivat sekä auttaa että haitata moderointipyrkimyksiä.
- **Tietoisuus puolueellisuudesta:** Korostaa algoritmisen puolueellisuuden riskejä ja tukee eettistä, läpinäkyvää sisällön moderointia.
- **Poliittinen yhteistyö:** EDMO tekee yhteistyötä EU:n elinten, sosiaalisen median ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Sen tutkimus tukee datapohjaista sääntelyä, erityisesti alustien turvallisuutta ja läpinäkyvyyttä koskevan digitaalipalvelulain (DSA) puitteissa.

Digitaalinen työkalu – Google API

Googlen Perspective API on tekoälytyökalu, joka on suunniteltu auttamaan kunnioittavien ja rakentavien verkkokeskustelujen ylläpitämisessä. Se analysoi kirjallista sisältöä ja antaa pisteet, jotka osoittavat, kuinka ”myrkyllistä” tai haitallista teksti saattaa olla.

Se analysoi tekstiä – kuten kommentteja, viestejä tai viestejä – ja palauttaa pisteet, jotka osoittavat havaittua myrkyllisyyden, häirinnän, loukkaamisen, uhkailun tai muun ei-toivotun käyttäytymisen tasoa. Sen sijaan, että API sensuroisi puhetta suoraan, se on suunniteltu auttamaan moderaattoreita, alustan kehittäjiä ja tutkijoita merkitsemään, priorisoimaan tai suodattamaan sisältöä, joka saattaa heikentää keskustelun laatua.

Lisätietoja

Toimintakohde 4

Tukirakenteet digitaalisen väkivallan uhreille.

Yhteiskunnalliset ja institutionaaliset vastaukset verkkohäirintään ja vihapuheeseen

Euroopan tason aloitteet

Euroopassa useat organisaatiot toimivat vihapuheen, häirinnän ja verkkohäirinnän uhrien suojelemiseksi ja tukemiseksi.

Kaksi keskeistä toimijaa ovat:

- Eurooppalainen vihapuheen vastainen liike
- Safer Internet -keskukset (perustettu EU-maihin)

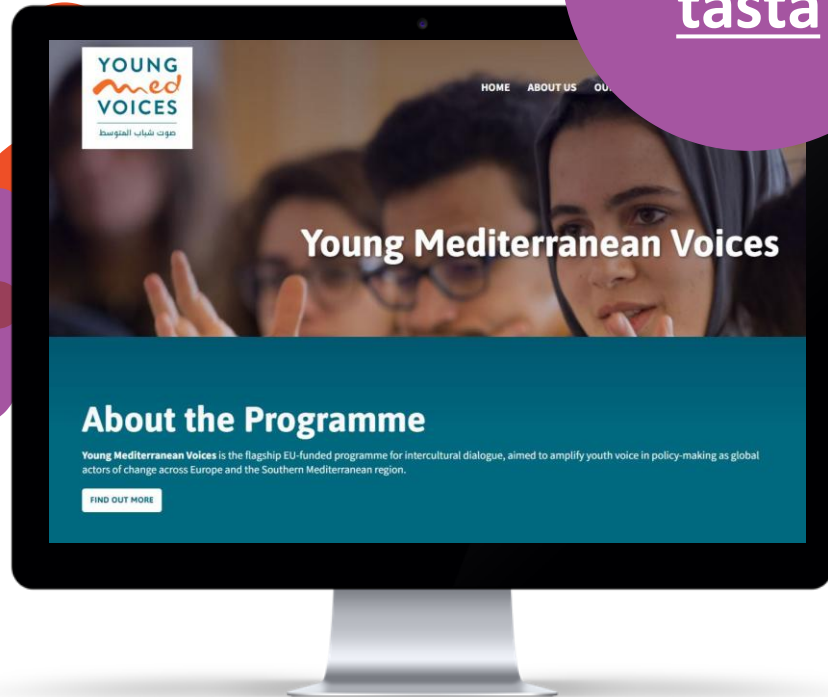
Millaista apua ne tarjoavat?

- **Psykologinen tuki:** Apua henkilöille, joihin verkkohäirintä on vaikuttanut emotionaalisesti tai henkisesti.
- **Oikeudellinen neuvonta:** Tietoa digitaalisista oikeuksista ja oikeussuojakeinoista uhreille.
- **Koulutusmateriaalit:** Tietoisuuskampanjat, työkalupakit ja digitaalisen lukutaidon materiaalit, joiden tavoitteena on ennaltaehkäisy ja selviytymiskyky.

Tapaustutkimus

Nuorten ääniä
Välimereltä (Euro-
Med-alue)

[Klikkaa
tästä](#)

Kuinka puuttua verkossa esiintyvään #vihapuheeseen ihmisoikeusperusteisella lähestymistavalla?

Anna Lindh -säätiön koordinoima, EU:n rahoittama Young Mediterranean Voices -ohjelma kannustaa nuoria ympäri Eurooppaa ja Välimeren eteläosaa osallistumaan kulttuurienväliseen vuoropuheluun keskustelujen ja poliittisten keskustelujen kautta. Ohjelma on kouluttanut tuhansia nuoria kriittiseen ajatteluun ja vuoropuheluun, edistäten keskinäistä ymmärrystä ja rauhanrakentamista eri yhteisöjen välillä.

Aihe 4

Eettinen digitaalinen
vuorovaikutus:
tietosuoja,
ennakkoluulot ja
verkkokäyttäytyminen

Selittää keskeiset määritelmät ja käsitteet

- **Verkkokiusaaminen vs. digitaalinen syrjintä:** Tunnistetaan toimintamalleja ja ymmärretään niiden yhteiskunnallisia vaikutuksia.
- **Digitaalinen sovittelu ja konfliktien ratkaisu:** Tekniikoita digitaalisten riitojen ratkaisemiseksi rakentavalla tavalla.
- **Opettajien, vanhempien ja päätöksentekijöiden rooli:** Yhteistyö verkossa tapahtuvien haittojen ehkäisemiseksi ja niihin reagoimiseksi
- **Digitaalisen turvallisuuden parhaat käytännöt:** vastuullista osallistumista edistävät eurooppalaiset puitteet ja ruohonjuuritason strategiat.

Painopistealue 1

Levinneisyys
ja luonne

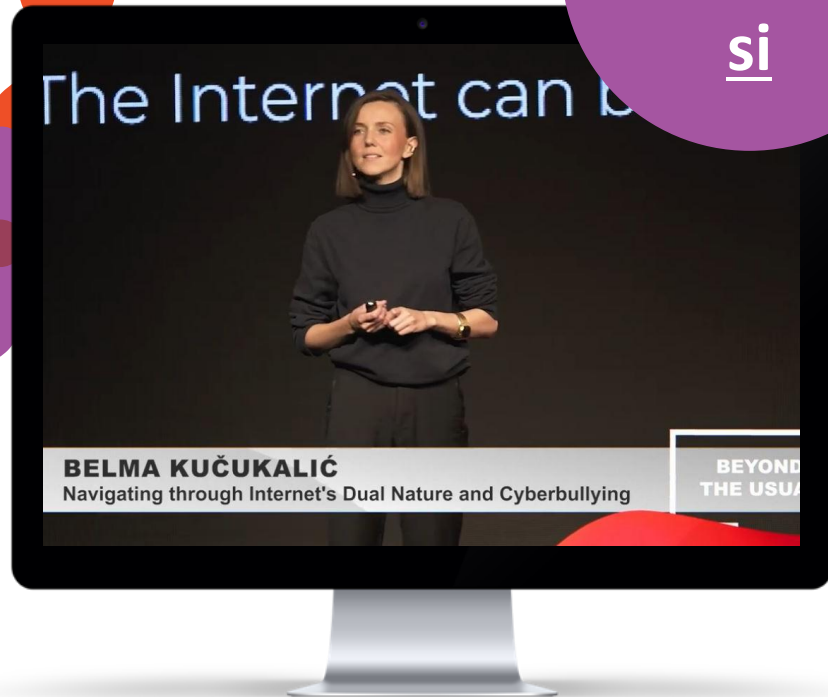
Verkkokiusaaminen vs. digitaalinen syrjintä: mallit ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Näkökulma	Verkkokiusaaminen	Digitaalinen syrjintä
Kohderyhmä	Yksilö	Identiteettiin perustuvat ryhmät
Luonne	Henkilökohtainen, emotionaalinen, toistuva	Systeminen, kulttuurinen, usein algoritminen tai yhteisölähtöinen
Esimerkki	Huhujen levittäminen, nimittely, verkkouhkaukset	Palveluista sulkeminen, syrjittyjä ryhmiä kohtaan suunnattu vihapuhe
Vaikutus	Henkinen vahinko yksilölle	Eri ryhmien eriarvoisuuden syveneminen, palvelujen saatavuuden heikkeneminen ja syrjäytyminen

Tapaustutkimus

”Internetin kaksijakoisuuden ja verkkokiusaamisen ymmärtäminen”

Klikkaa
katsoakse
si

Esityksessä tarkastellaan internetin kaksinaista luonnetta ja tuodaan esiin sekä sen positiiviset että negatiiviset puolet. Toisaalta internet tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia, kuten virtuaalisia museovierailuja, globaaleja sosiaalisia yhteyksiä, luovaa ilmaisuja TikTokin kaltaisilla alustoilla sekä pääsyn laajoihin oppimateriaaleihin. Se antaa yksilöille tietoa ja valmiuksia.

Luento syventyy kuitenkin myös internetin pimeään puoleen ja korostaa sen haittoja, kuten verkkokiusaamista, verkkohuijauksia, tietojen kalastelua ja hyväksikäyttöä. Luento korostaa, kuinka tärkeää on tunnistaa internetin kaksijakoinen luonne ja tarjota ihmisille tietoa ja työkaluja, joiden avulla he voivat liikkua internetissä turvallisesti ja vastuullisesti

Painopistealue 2

Digitaalinen
sovittelu ja korjaava
oikeudenmukaisuus
lähestymistapoina
verkkokonfliktien
ratkaisemiseen

No Hate Speech -liike:

Euroopan neuvoston käynnistämä nuorisokampanja, jonka tavoitteena on torjua vihapuhetta ja edistää ihmisoikeuksia verkossa.

- nuorten mobilisointi vihapuheen vastustamiseksi
- kehittää nuorten osallistumista ja kansalaisuutta verkossa
- tarjota opetusmateriaalia ihmisoikeuskasvatusta varten
- järjestää kansallisia kampanjoita 45 maassa
- ilmoittaa vihapuheesta (verkkotyökalut, kuten "Hate Speech Watch") vihapuheen ilmoittamista ja torjumista varten.
- järjestää työpajoja ja koulutustilaisuuksia nuorille ja kasvattajille.

Lähde: Euroopan neuvosto – No Hate Speech Movement

Digitaalisen kansalaisuuden koulutus (DCE)

Painopistealue 2

Digitaalinen sovittelu ja korjaava oikeudenmukaisuus lähestymistapoina verkkokonfliktien ratkaisemiseen

Tarkoitus: Antaa nuorille kansalaisille arvot, asenteet, taidot ja tiedot, joiden avulla he voivat liikkua digitaalisessa maailmassa vastuullisesti ja eettisesti.

- Digitaalisten oikeuksien ja velvollisuuksien ymmärtäminen.
- Turvallisen ja kunnioittavan verkkoviestinnän edistäminen.
- Aktiivisen osallistumisen kannustaminen digitaaliseen yhteiskuntaan.

Toteutus tapahtuu opetussuunnitelmien, opettajankoulutuksen ja Euroopan neuvoston tarjoamien resurssien avulla. EU:n rahoittama CoPE It! -ohjelma täydentää näitä toimia edistämällä vuoropuhelua, konfliktien ratkaisua ja digitaalista kansalaisuutta nuorten keskuudessa.

Lähde: Euroopan neuvosto – Digitaalisen kansalaisuuden koulutus

Painopistealue 3

Institutionaaliset toimintaperiaatteet ja yhteisölähtöiset aloitteet turvallisempien digitaalisten tilojen luomiseksi.

Turvallisemman digitaalisen ympäristön varmistamiseksi eri instituutiot ja hallitukset ovat ottaneet käyttöön politiikkoja, jotka käsittelevät verkkoturvallisuuden oikeudellisia, kasvatuksellisia ja sosiaalisia näkökohtia.

Näiden toimenpiteiden tavoitteena on suojella haavoittuvia käyttäjiä, edistää vastuullista digitaalista käyttäytymistä ja säännellä verkkopalveluja tehokkaasti.

- **Säntely ja lainsäädäntö** – EU:n digipalvelulain kaltaiset lait suojelevat alaikäisiä haitallisilta verkkokäytännöiltä, kieltävät lapsille suunnatut kohdennetut mainokset ja asettavat verkkopalvelut vastuuseen haitallisesta sisällöstä (ieumonitoring.com).
- **Oikeuksiin perustuvat puitteet** – Edistetään lasten pääsyä verkkoon ja varmistetaan samalla heidän suojelunsa, yksityisyytensä ja kykynsä osallistua aktiivisesti digitaaliseen ympäristöön (ncca.ie).

Painopistealue 3

Institutionaaliset toimintalinjat ja yhteisölähtöiset aloitteet turvallisempien digitaalisten tilojen luomiseksi.

- **Kansalliset strategiat** – Yhdistetään koulutus, turvallisemman verkkosisällön edistäminen, tiukempi sääntely ja tutkimusaloitteet, jotta voidaan vastata kehittyviin digitaalisiin riskeihin ja uhkiin.
- **Koulutuspolitiikka** – Koulut sisällyttävät digitaalisen kansalaisuuden opetuksen opetussuunnitelmiin ja antavat oppilaille tietoja, taitoja ja arvoja, joita tarvitaan teknologian turvalliseen, vastuulliseen ja eettiseen käyttöön.

Education Programs on Digital Literacy and Cyber-Ethics

Integrated
Education

Critical
Thinking &
Safety Skills

Risk
Prevention

Global
Support

Painopistealue 4

Tietoisuutta ja
ennaltaehkäisyä
edistävät
koulutusohjelmat.

Digitaalisen lukutaidon ja verkkokäyttämisen etiikkaa käsittelevät koulutusohjelmat on suunniteltu antamaan yksilöille tietoja, taitoja ja arvoja, joita tarvitaan verkkomailmassa turvalliseen ja vastuulliseen liikkumiseen. Nämä ohjelmat on usein integroitu koulujen opetussuunnitelmiin ja yhteisöaloitteisiin, mikä edistää digitaalista tietoisuutta ja eettistä verkkokäyttämistä jo varhaisesta iästä lähtien. Niissä korostetaan kriittistä ajattelua, verkkoturvallisuutta ja teknologian vastuullista käyttöä, mikä auttaa osallistujia tunnistamaan ja torjumaan riskejä, kuten väärää tietoa, verkkohuijauksia ja verkkokiusaamista. UNESCO:n ja EU:n kaltaiset kansainväliset järjestöt tukevat näitä pyrkimyksiä kampanjoiden ja tapahtumien kautta, kuten **EU:n medialukutaito-viikolla ja UNESCO:n digitaalisen kansalaisuuden ohjelmissa**, jotka edistävät tietoon perustuvaa osallistumista digitaaliseen ympäristöön. EU:n Learning Cornerin kaltaiset resurssit tarjoavat interaktiivisia työkaluja ja opetusmateriaaleja, kun taas All Digitalin kaltaiset alustat yhdistävät opettajia, päätöksentekijöitä ja yhteisöjä parhaiden käytäntöjen jakamiseksi. Yhdessä nämä aloitteet pyrkivät luomaan turvallisen, kunnioittavan ja voimaannuttavan digitaalisen osallistumisen kulttuurin.

Tapaustutkimus

”Etiikka ja digitaaliset oikeudet | Koulutus ja tietoisuuden lisääminen”

Klikkaa
katsoakse
si

Video käsittelee verkkokäyttäjien etiikkaa, yksityisyyttä ja ihmisoikeuksia nykypäivän verkottuneessa digitaalisessa maailmassa. Se korostaa, että internet tarjoaa ennennäkemättömiä mahdollisuuksia viestintään, koulutukseen ja osallistumiseen, mutta tuo mukanaan myös eettisiä haasteita, jotka vaativat harkittua toimintaa.

Keskustelussa korostetaan, kuinka tärkeää on ymmärtää omat digitaaliset oikeutensa – kuten oikeus yksityisyyteen, sananvapauteen ja suojeluun vahingoilta – ja samalla edistää vastuullista verkkokäyttäjien käyttäytymistä, joka kunnioittaa muiden ihmisarvoa ja turvallisuutta. Video kannustaa katsojia tulemaan tietoisiksi, eettisiksi digikansalaisiksi, jotka osaavat tasapainottaa henkilökohtaiset vapaudet ja yhteisen vastuun ja varmistavat, että digitaaliset tilat pysyvät osallistavina, kunnioittavina ja turvallisina kaikille.

Moduuli 3: Digitaalisen median käyttö ihmisten yhteen tuomiseksi

Olet suorittanut **moduulin 3** Digitaalisen median käyttö ihmisten yhdistämiseksi

www.includememedia.eu

This resource is licensed under CC BY 4.0

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* Huomioi jätteiden vähentämiseksi, että tulostat tämän asiakirjan harmaasävyisenä tai mustavalkoisena värillisen sijaan. Tulosta paperin molemmille puolille (kaksipuolinen tulostus) ja, jos mahdollista, tulosta useita dioja tai sivuja yhdelle sivulle.